

*Přišla odnikud...
a vychovala královnu.*

Královská guvernantka

WENDY HOLDENOVÁ

Wendy Holdenová
KRÁLOVSKÁ
GUVERNANTKA

Wendy Holdenová
**KRÁLOVSKÁ
GUVERNANTKA**

PŘEKLAD

PAVLÍNA BUZKOVÁ

Název anglického originálu: The Royal Governess

Český název: Královská guvernantka

Autorka: Wendy Holdenová

Překlad: Pavlína Buzková

První vydání: 2020 by Welbeck Fiction Limited, part of Welbeck Publishing Group

Grafika obálky: Emotion Media Pamela Magierowska-Kobus

Odpovědná redaktorka: Ivana Čejková

Jazyková redaktorka: Bohdana Hythová

Jazyková korektorka: Dana Wotřelová

© 2020 by Murgatroyd Limited

© For the Czech Republic edition by HarperCollins Polska sp. z o.o., Warszawa 2024

Morální právo Wendy Holdenové být považována za autorku tohoto díla bylo uplatněno v souladu se zákonem o autorských právech, průmyslových vzorech a patentech z roku 1988 (the Copyright, Designs & Patents Act 1988).

Všechna práva vyhrazena, včetně práva na reprodukci celého díla nebo jeho částí v jakékoliv podobě.

Tato kniha je vydána na základě licence HarperCollins Publishers, LLC, New York, USA.

Všechny postavy a události v této publikaci, kromě těch, které jsou zjevně veřejně dostupné, jsou smyšlené a jakákoli podobnost se skutečnými osobami, živými či zemřelými, je čistě náhodná.

HarperCollins je ochranná známka, jejímž vlastníkem je HarperCollins Publishers, LLC, New York, USA. Název ani známku nelze použít bez souhlasu vlastníka.

Ilustrace na obálce: iStock

Foto autorky: © Laurie Fletcher

Všechna práva vyhrazena.

HarperCollins Polska sp. z o.o.

ul. Domaniewska 34a, 02-672 Warszawa

Sazba: Studio EDITIO

ISBN: 978-83-8342-733-1 (EPUB)

ISBN: 978-83-8342-734-8 (MOBI)

ISBN: 978-83-8342-735-5 (PDF)

PROLOG

Aberdeen, Skotsko, červenec 1987

Všechno bylo připraveno. Přes mahagonový stůl v jídelně byl přehozený bílý krajkový ubrus. Sluneční paprsky, které na něj dopadaly skrze široké arkýřové okno, se zachytily na zlatem lemovaných okrajích porcelánových šálek a rozzářily je jako živý oheň. Vedle talířů ležely vyžehlené a složené bílé plátěné ubrousky. Stříbrné dezertní vidličky byly už dřív vytažené z ozdobných boxů vykládaných saténem a vyleštěné do vysokého lesku. Kleštičky na cukr, stříbrná konvička na smetanu a stříbrné lžičky byly bez poskvrnky a jen se blyštily. Sendviče s odkrojenými kůrkami čekaly v chladné kuchyni; byly obložené uzeným lososem, kuřetem, šunkou a okurkou. Vedle byly připraveny také dukátky ve velikosti staré pence slepované malinovou marmeládou – *jam pennies* – ty byly vždycky tou nejoblíbenější pochoutkou. Pak koláčky a muffiny i velikolepý čokoládový dort. Všude byly květiny, které sem byly doručeny speciálně pro tuto příležitost. Vázy a džbány, které byly dočasně zachráněny z temných koutů nejrůznějších skříní a kredence, byly umyty a připraveny k použití. Na každém viditelném povrchu se skvěly letní kytice pastelových

barev a ve vzduchu se vznášela bohatá vůně růží, která se mísila s vůní leštěnky ze včelího vosku.

V salonu s vysokým stropem na opačné straně haly stála vzpřímeně u okna vysoká stará žena v bledě růžových šatech. Na krku se jí leskl perlový náhrdelník; perlami byla ozdobená i brož, kterou měla připnutou na prsou. Velké a mírně protáhlé oči jí hořely očekáváním, prudce dýchala a pevně se držela parapetu. Celou svou bytostí se upínala ke konci ulice, která se tam napojovala na rušnější hlavní třídu. Právě odtamtud přijede její návštěva. Její krásný dům byl postavený z místní sedé žuly a nacházel se na jedné z nejlepších adres ve městě, ale ony v něm ještě nikdy nebyly. Za špatného počasí vypadal stroze, ale když svítlo slunce, proti jasně modré obloze doslova zářil.

A dnes, na konci července, byl právě jeden z takových nádherných zářivých dnů. Světlo, které do přijímacího pokoje dopadalo skrze velké okno, osvětlovalo elegantní kamenný krb. Na jeho římse stála řada fotografií ve stříbrných rámečcích. Jedna z nich zobrazovala dvě usmívající se malá děvčátka ve stejném oblečení: v červených tartanových kiltech a svetříčích. Starší dívka držela hnědého psa se vztyčenýma ušima; ta mladší ho hladila. Stály spolu u záhonu rozkvetlých tulipánů a za nimi se tyčily věže hradu. Vedlejší fotografie zachycovala tytéž dívky s korunkami na hlavách. V dlouhých bílých šatech a kožešinou lemovaných pláštích, které se jim vinuly u nohou jako sametová řeka, vypadaly nekonečně vážné. Za nimi stáli muž a žena, také v pláštích a s těžkými korunami ozdobenými drahými kameny. Muž vypadal trochu rozpačitě, ale ženin pohled byl přímý a pevný jako ocel.

Stará žena dál čekala v tichu přijímacího pokoje. Čas od času se rozrušeně nadechla, jako by se jí už už měl splnit

nějaký dávný drahý sen. Snad se to tento rok konečně stane; nikdy v to nepřestala doufat. A byla to právě ona neutuchající naděje, která ji každoročně vedla k tomu, že vyleštila každý kousek stříbra, pečlivě vybrala květiny a nakrájela sendviče.

Jediný další zvuk, který se v místnosti ozýval, bylo tikání velkých starodávných hodin. V krbu umístěném mezi dvěma klenutými alkovny tancily plameny. Sice bylo léto, ale velké skotské domy jsou chladné a skotské hrady ještě chladnější. Jen málokdo to věděl lépe než ona.

Teď žena zadržela dech. Dlouho očekávaná chvíle přišla. Na hlavní ulici směrem od letiště se objevila limuzína, to bude jistě policejní doprovod. A její hosté budou v limuzíně, která se objeví jako další. Staré ruce sevřely parapet ještě silněji, když žena propadla dojmům, že na zadním sedadle vidí bledý ovál známé tváře.

Na předním sedadle druhé limuzíny otevřel bezvýrazný mladý muž diplomatický kufřík. Byl na své pozici nový a v každém jeho pohybu se zračila nervozita začátečníka. Vytáhl z kufříku list papíru a obrátil se ve svém proužkovaném obleku k zadnímu sedadlu. Na něm seděly dvě tmavovlasé ženy středního věku, které se jedna druhé velmi podobaly. Jako sestry. Jedna byla silně nalíčená, opálená a měla na sobě šaty korálové barvy doplněné dramatickými bílými šperky. Druhá působila konzervativněji. Byla oblečená v béžovém kostýmku, kiltu a kolem krku měla obtočenou dvojitou řadu perel. Tmavé vlasy nad čelem se jí měkce vlnily.

Nový pobočník si uctivě odkašlal. „Pokud se o tom mohu zmínit, madam... Budeme právě projíždět okolo ulice, kde bydlí bývalá zaměstnankyně královské domácnosti.“ Žena v kostýmku se dívala z okna, ale teď pohlédla na pobočníka. „Jmenuje se Marion Crawfordová. Píše, že byla sedmnáct let

gubernantkou Vaší Výsosti. Bylo mi řečeno, že píše každý rok a zve Vaši Výsost, aby u ní cestou na Balmoral posvačila.“ Pobočník se odmlčel. „Napadlo mě, že snad...“

Opálená žena mu pronikavým hlasem skočila do řeči. „Dopisy Marion Crawfordové by se měly držet v co nejdelších kleštích!“ Rozrušeně se zadívala na svou sestru. „Lilibet?“

Nedostalo se jí žádné reakce. Šofér lehce přišlápl brzdu. Modrá dopravní značka označovala konec ulice, v níž žila stará žena. Nahoře v domě, za vyleštěným oknem do přijímacího salónu, divoce mávala vrásčitá ruka. Ten vůz zpomalil! Konečně, po všech těch letech zabočí na její příjezdovou cestu! Nechala otevřít brány, jako to dělala pokaždé.

„No tak Lilibet!“ ozvala se naléhavým hlasem žena v korálových šatech.

PRVNÍ ČÁST
Edinburgh, 1932

PRVNÍ KAPITOLA

Třída působila ponuře. Všechno bylo hnědé – lavice s kalamáři, tabule i podlahy. Hnědé byly i těžké bakelitové hodiny a rámy obrazů: na jednom byl král Jiří V. s typicky vypoulenýma očima, druhý zpodobňoval královnu Mary s tváří jako vytesanou z křemene. Učitel držel trochu nervně v kostnaté ruce hnědý kožený pásek, možná spíš řemen. Byl viditelně opotřebovaný, jako by se používal opravdu často. Při pohledu na něj Marion zamrkala. Podle jejího názoru neměly tělesné tresty v moderní výuce žádné místo. To ale ani vychrtlý doktor Stone oblečený celý v černém, jehož vyučovací hodinu měla sledovat.

„Očekával jsem někoho mnohem staršího,“ zabručel místo pozdravu. „A hlavně muže.“

Marion si nedokázala představit, proč ji ředitelka její koleje slečna Golspieová poslala na náslechy do takového vzdělávacího zařízení. Glenlorne byla nejdražší příprava v Edinburghu, kterou navštěvovali synové bohatých měšťanů. Po ní je čekala některá z velkých veřejných škol. Ani jedno z toho Marion nelákalo; měla zájem o vzdělávání dětí na zcela opačném konci společenského spektra, což slečna Golspieová velice dobře věděla. Ničemu nepomáhalo ani to, že doktor Stone jí pořád hleděl na vlasy a adresoval veškeré své poznámky právě

jim, jako by v celé této situaci představovaly jakousi satirickou pointu. Nechala si udělat nový krátký sestřih v naději, že bude působit šik, moderně a emancipovaně. Nepřipomíná ale spíš oškubanou slepici?

„Posadte se někam dozadu,“ vyzval doktor Stone její vlasy.

Marion se vzpamatovala. Už toho měla dost. Ona aspoň nějaké vlasy měla, i když krátké, ale doktor Stone měl na své morbidně nažloutlé lebce přilepených jen pár mastných pramenů. „Jestli vám to nebude vadit,“ promluvila ostře, „raději bych sledovala vyučování zepředu.“ Rozhlédla se, jestli nenajde volnou židli a jednu skutečně objevila. Stála v tmavém rohu a sedadlo měla obrácené ke stěně. Když k ní přicházela, uviděla na opěradle cedulku s písmenem H. Zamrkala. Je to vůbec v dnešní době možné?

„Takže vy chcete raději sedět na židli pro hlupáky?“ zeptal se jí učitel s jedovatým pobavením v hlase.

Marion neodpověděla. Uchopila ponižující cedulku do konečků prstů a lehce ji upustila na podlahu. Pak si židli obrátila, klidně se posadila a usmála se na třídu. Chlapci, kteří seděli ve dvou řadách, na ni hleděli vykulenýma očima. Vzápětí se ozvalo ostré prásknutí koženého řemenu, kterým se doktor Stone uhodil do dlaně. Chlapci na židlích téměř nadskočili.

„Toto je,“ pronesl neochotně se slyšitelným nesouhlasem, „slečna Crawleyová.“

„Dobré ráno, slečno Crawleyová,“ opakovali chlapci sborově.

„Crawfordová,“ opravila je tiše. Byla připravená na to, že se jí tihle malí skotští lordi Fautleroyové budou hnusit, ale místo toho s nimi soucítila. Vypadali v těch svých malých šedých blejzrech tak mile! Zasloužili by si někoho lepšího než toho starého sadistu.

Ozval se další úder řemene a Marion viděla, že sebou chlapci znovu trhli. „Slečna Crawleyová studuje, aby se stala učitelkou. Součástí jejího výcviku bude i náslech naší hodiny zeměpisu,“ dodal doktor Stone s pohrdavým důrazem na slova *učitelka* a *výcvik*.

Chlapci na ni stále zvědavě hleděli zpod svých čapek. Marion se na ně zářivě usmívala. *Toho starého hlupáka si vůbec nevímejte*, nabádal je ten úsměv. *Teď už ženy mohou studovat, mohou získávat tituly! Povězte to svým sestřím! Povězte to svým matkám!*

Doktor Stone, který na chvíli odložil nepostradatelný kožený řemen na stůl, psal něco na tabuli. Křída, kterou svíral v kostnatých prstech zažloutlé ruky, nepříjemně skřípala. *Britské impérium*, hlásal nápis vyvedený téměř nečitelným škrabopisem. Pak učitel sáhl do poličky pod tabulí a v ruce se mu objevilo dlouhé ukazovátko. Chlapci hromadně zadrželi dech, což pravděpodobně znamenalo, že i tento předmět občas sloužil k uplatňování bolestivých tělesných trestů.

„Vidíte tu barvu, která tady všude převažuje?“ zavrčel Stone a poklepal koncem ukazovátko na mapu krytou skleněnou tabulí.

Zvedlo se několik rukou. „Je to růžová, pane?“

V očích za brýlemi s kovovými obroučkami se triumfálně zablesklo. „Přesně tak! Je to růžová! A růžová je barva Britského impéria! Na celé zeměkouli neexistuje jediný kontinent, kde by náš velký a slavný národ neměl svá vlastní území!“

Marion se nespokojeně zavrtěla. V konfrontaci s tímto staromódním šovinismem a vypjatým nacionalismem se necítila dobře.

„Takže i když budete tady –“ ukazovátko přistálo na západě Afriky, „– jste britským občanem.“

„Takže ti lidé, co tam žijí, jsou tedy stejní jako my, pane?“ odvážil se zeptat malý chlapec a vzápětí sebou polekaně trhl, když se k němu učitel vztekle obrátil.

„Vůbec nejsou stejní jako my! Jsou to obyvatelé kolonií!“

„Ale jaký je tedy mezi námi a jimi rozdíl, pane?“

„Oni,“ odchrchlal si doktor Stone, „jsou na rozdíl od nás *necivilizovaní*.“

Když se Marion vrátila zpět do učitelské vzdělávací koleje Moray House, spěchala rovnou za ředitelkou. Srdce jí rozhořčeně tlouklo a podpatky cvakaly v chodbách, jejichž podlahy voněly leštěnkou z včelího vosku.

„Pojďte dál!“ Kancelář slečny Golspieové byla světlá a moderní. Stěny byly obložené světlým dubem a lemované přetékajícími knihovnamí. Prostor byl oživený pestrými koberečky, vázami a obrázky na stěnách. Ředitelka, která vypadala ve splývavých šatech s pestrobarevným abstraktním vzorem stejně moderně jako její pracovna, vzhledla od jakési práce. Její pohledná a inteligentní tvář zarámovaná v dokonale stříženém bobu, vyjadřovala znepokojení. „Moje milá Marion. Jste celá bledá.“ Zvedla pestře malovaný hrnek. „Dáte si čaj?“

„Děkuji, moc ráda.“

Slečna Golspieová nalila z originální konvice od Clarice Cliffové další šálek, podala ho Marion a pak pokynula k oranžové sedačce mezi arkýřovými okny. „Posaďte se a všechno mi povězte.“

Marion si sedla a svěřila se ředitelce se svou zkušeností. Byla zděšená prakticky ze všeho, čeho byla svědkem, ale nejvíce ji pohoršila učitelova poznámka o necivilizovanosti. „Mluvit takhle o lidech je špatné,“ běsnila. „Jsme si všichni

rovni, nebo bychom měli být. Kolik dalších učitelů předává dětem tyto staromódní a přežitě názory plné predsudků?“

„Řekla bych, že hodně,“ poznamenala slečna Golspieová suše. „Přinejmenším v takovém typu škol.“

Marioniny velké oči plály spravedlivým hněvem. „Na takovém místě bych nikdy neučila!“

Ředitelka si posunula šálek na talířku. „Moje milá, není možné ignorovat jisté postoje a trendy jen proto, že se nám nelíbí a nesouhlasíme s nimi. Jinak právě ony převládnu. Pokud chcete něco změnit, musíte se postavit a bránit to, co je správné.“

„Mluvíte o tom, jako by šlo o válku,“ zamumlala Marion.

„A co jiného je boj proti ignoranci?“ V tichu, které následovalo, si Marion usrkla čaje. Měl neobvyklou kouřovou vůni. „*Lapsang souchong*,“ usmála se ředitelka, když si všimla zaujatého výrazu na Marionině tváři. „Když jsem učila v Číně, zamilovala jsem si ho.“

Bylo jasné, že život slečny Golspieové byl dobrodružný, což vysvětlovalo i její exotický vkus a výraznou osobnost. Byla to ta nejzvědavější a nejzajímavější osoba, jakou Marion znala, inspirativní, plná energie a nesmírně vynalézavá. Bylo jí asi tolik jako doktoru Stoneovi, ale tím veškerá podobnost mezi nimi končila. Marion připadalo neuvěřitelné, že ti dva žijí na stejné planetě, dokonce ve stejném městě. A že se věnují stejné profesi!

„Proč jste mě poslala do Glenlorne?“ zeptala se, když se konečně trochu uklidnila. „Taková místa mě vůbec nezajímají.“

Ředitelka se na ni dívala jasnými tmavými očima přes okraj svého šálku. „Ne. Vás zajímají slumy.“

Marion k ředitelce rychle vzhledla. Slečna Golspieová vždycky podporovala její ambice v některém z nich učit. „Ano,“ přikývla pevně. „Někdo to dělat musí.“

Tři roky po pádu Wall Street a ekonomické krizi, která následovala, stále ještě přetrvával obecný názor, že chudí lidé si za to, v jakých žijí podmínkách, mohou z větší části sami. I kdyby to však byla pravda, a o tom Marion velice pochybovala, v žádném případě za tyto úděsné podmínky nebylo možné vinit děti. Do páchnoucích ulic Grassmarketu, jednoho z nechvalně známých edinburských slumů, ji nejprve přivedla čirá profesionální zvědavost, ale okamžitě v ní převládlo rozhořčení a soucit, a ty byly důvodem, proč se tam od té doby každou sobotu vracela. Bída a zápach byly dost zlé, ale ji děsilo nejvíce, když viděla, co chudoba dokáže udělat s lidskou myslí. Děti ze slumu se nedokázaly soustředit, pomalu chápaly a neustálý hlad byl také příčinou jejich slabého zraku i poruch sluchu; celou věčnost jim trvalo, než se prokousaly jedinou jednoduchou knihou. Úroveň jejich gramotnosti byla mizivá, což znamenalo, že i šance na to, aby se z Grassmarketu dostaly, získaly práci a vedly něco, co by alespoň vzdáleně připomínalo smysluplný život, byly prakticky na nule. Pokud s tím něco neudělá.

Slečna Golspieová na ni zamyšleně hleděla tmavýma očima. „Chápu, proč to tak cítíte. Ale co ten druhý konec společenského spektra?“

„Bohatí?“ zeptala se Marion udiveně. „Ti moji pomoc nepotřebují.“

„Víte to tak jistě?“

„Samozřejmě. Patří mezi elitu a mají na své straně veškeré výhody.“

„Mají doktora Stonea,“ podotkla ředitelka mírně. „A vy sama jste zrovna před chvílí říkala, že vám těch chlapců bylo líto.“

„To ano. Velice.“

„Takže jakou v tom vidíte výhodu?“

Marion chvíli uvažovala. „Nejsem si úplně jistá, kam tím míříte,“ řekla nakonec.

Isabel Golspieová se opřela a usmála se. „To, k čemu mířím,“ začala, „je poměrně radikální věc. Zkousím obrátit vaši pozornost ke skutečnosti, že ačkoli je velice obdivuhodné, že chcete pracovat s nejnižšími vrstvami obyvatelstva a pomáhat jim, studenti z nejvyšších vrstev vás potřebují také. A pokud vy pomůžete jim, oni pak mohou pomoci dalším.“

Marion už nic nechápala. Ale jestli jí slečna Golspieová chce navrhnout, aby pracovala v Glenlorne, může na to rovnou zapomenout.

Ředitelka klidně popíjela svůj čaj. „Dnes jste měla možnost vidět, jak to chodí v takzvané elitní škole. Ti malí chlapi budou mít jednoho dne v rukou moc. A člověkem, který je v dětství nejvíce ovlivňoval, bude doktor Stone. Jak bychom s tímto východiskem mohli doufat ve vybudování spravedlivé společnosti?“

Marion hleděla do svého šálku na jezírko hnědého čaje, jehož jméno si už nedokázala vybavit. Neobyčejně jasně si však vybavovala řemen, židli pro hlupáky a strach ve tvářích malých žáčků. „Chci pracovat ve slumech,“ pronesla tvrdohlavě.

„A přesně z toho důvodu byste měla vyučovat bohaté,“ opáčila slečna Golspieová. „Kdo jiný jim řekne, jak žijí chudí lidé? Kdo jim poví něco o feminizmu, o rovných příležitostech, sociální spravedlnosti a o ostatních věcech, na nichž vám tolik záleží? Mohu vás ujistit o jediném: doktor Stone to určitě nebude.“

DRUHÁ KAPITOLA

Hned další den byla sobota, což byl den, kdy Marion chodívala do slumů. A jako obvykle, když šla do Grassmarketu, vyparádila se. Tamější děti viděly dost otrhaných špinavých hadrů. Chtěla kultivovat jejich vidění, smysl pro krásu a také je rozveselit tím, že si na sebe oblékla to nejbarevnější a nejveselejší oblečení. Dnes se jí kolem nohou ve větříku otíraly nové růžové šaty a člověk by na nich nikdy nepoznal, že jejich střih získala zadarmo spolu se zakoupeným časopisem, ve kterém byl složený uprostřed mezi stránkami. Její matka to uměla s jehlou a nití a šaty se sníženým pasem, které byly teď v módě, jí dokonale seděly a jejich délka byla přesně taková, aby v nich vynikly její štíhlé nohy. Pospíchala, jako by mohla utéci slovům slečny Golspieové, která jí neustále zněla v hlavě a dostala se jí i do snů. Chápala ředitelčiny argumenty, však byly také typicky důmyslné. Její oddanost chudým lidem z Edinburghu však byla neotřesitelná.

Chystala se přejít ulici a jen tak tak uskočila zpět, když kolem ní projelo nablýskané auto s královskou korunkou na kapotě. Po nedávných silných deštích se ve vyježděných kolejích v asfaltu stále ještě držela voda, a vůz se trefil přesně do jejich středu. Vlna kalné vody se pod váhou auta vzedmula,

rozstříkla se a postríkala jí sukni i punčochy. Marion v duchu zaklela. Zadívala se za autem, které se lesklo v dálce a mířilo k holyroodskému paláci. Vlastně se za ním dívali všichni lidé na obou stranách silnice. Jede snad královská rodina na jednu z jejich pravidelných návštěv? Vzpomněla si na portrét Jiřího V., který visel ve třídě doktora Stonea. Že by jí zničil šaty přímo tento vládce s věčně vyvalenýma očima? Najednou pocítila vášnivý odpor ke všemu, co souviselo s monarchií.

„Bude vám k něčemu?“ ozval se za ní hlas mladého muže, který se na ni soucitně díval a podával jí zmačkaný kapesník.

„Děkuju.“ Bez jediného pohledu si ho od něj vzala. Teď byly prioritou její šaty. Ale jak si je začala čistit, oči jí neustále odbíhaly od zašpiněné látky k botám na chodníku. Jejich hnědá kůže byla popraskaná a jedna tkanička rozvázaná. Byly to však kvalitní boty a určitě byly drahé.

„Asi bych se měl představit,“ řekl. „Jsem Valentine.“

„Valentine?“ Přestala se zabývat špinavými fleky a vzhlédla. Z výšky na ni hleděl pár jasných hnědých očí. „Jako na těch pohlednicích? Na valentýnkách?“

„Na to se mě ptá každý,“ odpověděl s úsměvem. „Ale to jméno je vlastně ze hry *Dva šlechtici z Verony*.“

Napřímila se. „To jsem neviděla.“

„To taky říká každý. A jak se jmenujete vy?“

„Marion.“

„Marianne? Jako ta z Robina Hooda?“

„Na to se zase každý ptá mě.“ Nebyla to vlastně pravda, ale to on nemusí vědět.

Znovu se usmál. Byl moc hezký a byla v něm jakási živost, přitažlivá energie. Byl menší než ona, to byla ostatně většina mužů, ale vypadal silný. Měl husté tmavé vlasy, které mu na jedné straně padaly přes oko, což mu dodávalo chlapecký

vzhled, ačkoli odhadovala, že mu bude zhruba tolik co jí, tedy asi dvaadvacet. Jeho popraskané kožené boty se dobře hodily k obnošenému tvídovému saku, pomačkaným flanelovým kalhotám a k ohnivě červenému šátku, který měl uvázaný kolem krku. V rukou nesl bachratou tašku ze zeleného plátna s přezkou. Ať v ní měl cokoli, bylo to něco těžkého a neforemného. Možná knihy?

„Jste student?“ zeptala se ho. Univerzita byla plná nadutých mladých mužů, kteří se poflakovali po městě, jako by jim patřilo.

Přikývl. „Odhalila jste mě. Studuju historii.“

Naklonila hlavu na stranu. „A jste Angličan,“ dodala. Měl slyšitelný přízvuk, ale nezněl chladně ani stroze, jak Angličané většinou mluvili. Jeho hlas byl sice mírně zastřený a hluboký, což bylo nepopíratelně přitažlivé, ale zněl přátelsky a vřele.

Zatvářil se zklamaně. „To je to tak poznat?“

„No... nemluvíte jako Skot.“

„Skotský přízvuk je dost těžký,“ namítl suše. „Dokonce i pro Skoty, jak se zdá. Mám dojem, že s ním lidi z Glasgow taky přílišně zápasí.“ To ji rozesmálo; zdálo se, že z toho má radost. „Jsem z Londýna,“ dodal. „Byla jste tam někdy?“

Potřásla hlavou. Nikdy nevytáhla paty ze Skotska, a najednou si kvůli tomu připadala omezená a provinční. Vrátila mu kapesník. „Musím jít.“

„Můžu vás doprovodit?“ zeptal se.

Podívala se na něj. „Proč?“

„Třeba proto, že jste krásná...?“

To ji znovu rozesmálo, protože krásná rozhodně nebyla. Měla hezké velké oči a ucházející kaštanové vlasy, i když teď je měla ostříhané nakrátko. K čertu s tím prokletým stříhem! Jenom přitahoval pozornost k tomu, že má velký nos a že je

moc vysoká a hubená. *Jako bidlo*, říkávala o ní její matka. No co. Neměla v úmyslu žít se svým vzhledem. Dnes mají ženy i jiné možnosti.

„Líbí se mi vaše vlasy,“ dodal Valentine a ona pocítila obrovskou vlnu úlevy, s níž vůbec nedokázala bojovat. Usmála se a vykročila. Valentine s ní srovnal krok, což bylo dost nečekané, ale nedalo se říct, že by jí to vadilo. „Kam jdete?“

„Do Grassmarketu.“

„Vy... vy tam žijete?“ vytřeštil na ni tmavé oči.

Byla v pokušení vodit ho chvíli za nos, ale zjistila, že mu automaticky říká pravdu. „Ne. Ve svém volném čase tam učím.“ Teď ji určitě nechá být. Zájem, který projevovala o slumy a o život v nich, většinu lidí šokoval a odpuzoval.

On však pořád šel s ní, jen si přehodil těžkou tašku na druhé rameno. „Tak tím jste tedy na mě udělala neuvěřitelný dojem.“

Něco v tom přehnaném výrazu, který použil, ji přimělo zaujmout obranný postoj. „To není třeba,“ odpověděla upjatě. „Studuju, aby se ze mě stala učitelka. A mám obzvláštní zájem o vzdělávání znevýhodněných dětí.“ Po tomhle se už přece musí zastavit a rozloučit se s ní.

„Vážně?“ zeptal se místo toho zaujatě. „To je fascinující.“

„I tak se to dá říct,“ souhlasila.

Už skoro došli na začátek Královské míle. Vyjasnilo se a obloha byla modrá, jasná a krásná. Na severu byl vidět záliv Firth of Forth, který se leskl jako safírový koberec. Na jihu vystupovalo nad věžemi a hradbami Artušovo sedlo a na velké černé kamenné bráně do edinburského hradu zářilo ve slunci na erbu motto *Nemo Me Impune Lacessit*.

„Nikdo mě nebude provokovat beztrestně,“ přeložil Valentine lehce.

„Skotové to říkají jinak,“ dodala Marion. „Nezahrávejte si se mnou, jinak...!“

„Jenže s nimi si vždycky někdo *zahrával*, že?“ nadhodil. „Marie Stuartovna a král Karel I. Stuart přišli o hlavu. A králové Jakub II. a Karel Eduard Stuart přišli o svá království. Takže támhleta cháska,“ kývl směrem k Holyroodu na druhém konci dlouhé ulice, „by si raději měla dávat dobrý pozor.“

Marion se podívala na svoje navlhlé šaty, které se jí lepily ke kolenům a měly na sobě šedohnědé skvrny od bláta. „To by měla,“ přikývla. „Jen se podívejte, co mi provedli se šaty.“

„Tohle jsem nemyslel,“ odpověděl. Jeho žertovný tón byl pryč; Valentine teď mluvil trochu netrpělivě a jeho tvář pod neposlušnými vlasy zvažněla.

Marion si všimla, že má krásné rysy; plné a hezky tvarované rty, výrazné lícní kosti. „Tak co jste tedy myslel?“ zeptala se. „Nač by si měli dávat pozor?“

„Na mezinárodní proletářskou revoluci,“ pronesl pevně.

Marion pocítila šok. „Vy jste republikán?“

„Jste blízko,“ odpověděl a tmavé oči mu plály. „Monarchie je přežitek. Jak lze ospravedlnit systém, v němž jsou veškerá privilegia, moc a postavení nahodilá a závislá pouze na tom, komu se člověk narodí? V moderním světě něco takového nemá místo.“ Odmlčel se a pak znovu promluvil hlasem plným emocí. „Jako po zimě vždy musí přijít jaro, stejně historicky nevyhnutelné je i vítězství dělníků nad vládoucí třídou.“

Uvědomila si, že na něj zírá s otevřenou pusou. „Vy jste komunista!“

„A i kdyby? Co když jsem liška v kurníku? Komunista přímo uprostřed království? Co když se vám takříkajíc schovává vám rovnou pod postelí?“ Znovu se zatvářil pobaveně a hleděl jí přímo do očí.

V hlavě se jí okamžitě objevila myšlenka na to, jaké by to bylo, kdyby ho měla skutečně pod postelí. Nebo dokonce v posteli... Snažila se tu představu zaplašit, ale bylo už pozdě, něco ostrého a blaženého ji píchlo hluboko v podbřišku.

Valentine rozepnul přezku a otevřel svou tašku. Uvnitř nebyly knihy, měl tam naskládáno obrovské množství novinových výtisků. Na titulní straně měly vytištěné rudé kladivo a srp a název *The Daily Worker*. Usmál se na ni. „Neměla byste zájem o jedno číslo, madam? Mohla byste si aspoň ve vlaku číst něco skutečně zajímavého.“

„Vy je prodáváte?“ zírala na něj. „Tady?“ Počestný Edinburgh nebyl na politické škále zrovna moc nalevo od středu.

„Všichni členové strany to musí dělat. Je to naše socialistická povinnost. Musíme naše myšlenky šířit mezi veřejnost.“

„A jaké přesně jsou to myšlenky?“ zeptala se Marion zvědavě. Zajímala se o politiku, ale o komunismu toho věděla jen velice málo. A to málo, co věděla, si spojovala s divokými voutsatými Rusy, násilnými povstáními a vraždami carů. Rozhodně ne s dobře vychovanými Angličany.

„No,“ zaváhal. „Věříte v rovnost pohlaví?“

„Naprosto.“

„A souhlasila byste s tvrzením, že by všichni měli mít stejné společenské a ekonomické postavení?“

Vehementně příkyvovala.

„A věříte spíš v lásku než v peníze?“

„Ach...“ Zaraženě se na něj podívala. Usmíval se a ona cítila, jak jí vlna tepla stoupá po těle vzhůru až k tvářím. Už jen to, že mu byla takhle nablízku, ji vzrušovalo. Nikdy dřív se s nikým takovým nesetkala. V duchu horečně přemýšlela nad nějakou chytrou odpovědí, ale žádná ji nenapadala. Nakonec usoudila, že hovor s tímto znepokojujícím cizím

mladíkem už bylo dost. „Už musím jít,“ zamumlala, otočila se a rychle sbíhala po tmavých schodech, které vedly ze skalnatého masivu, na jehož vrcholku stál hrad. Napůl očekávala, že za sebou uslyší jeho kroky, a když se to nestalo, cítila zvláštní úlevu, která se mísila se zklamáním a smutkem. Pak cosi nahmatala ve vyboulené kapse a zjistila, že jí zůstal jeho kapesník.

Na úpatí schodů začínala špinavá kamenná dlažba a podél ní se řadily tmavé zatuchlé vchody do polozbořených domů s vysokými štíty: dřívějších sídel městské aristokracie. Dnes Grassmarket poskytoval přístřeší, pokud se tomu tak vůbec dalo říkat, lidem z opačného konce společenského žebříčku. Zhluboka se nadechla a zanořila se do labyrintu temných uliček.

Vchod k McGintyovým se nacházel v prvním patře nad rozpadlým schodištěm, které už dávno přišlo i o poslední zbytky zábradlí. Otlučенý portál působil dojmem, že by jí po zaklepání mohl spadnout na hlavu. Dveře se pootevřely a ve škvíře se objevila drobná bledá tvářička a její podezřívavý výraz rychle nahradila upřímná radost. „Slečno Crawfordová!“

Byla to právě Annie, která Marion minulou zimu poprvé přivedla do Grassmarketu. Bylo jí osm let, ale vypadala přinejmenším o tři roky mladší. Její otec byl flašinetář, který chodil hrát do ulic Edinburghu, a svou dcerku bral s sebou. Ten den bylo vlhko a mrzlo a dívčiny bosé nožky vypadaly na lesklém chodníku uboze a zranitelně. A přesto mile a s velkým gustem zpívala *Loch Lomond*. Marion sama měla na sobě jen obnošený plášť, a i když i její boty už zažily lepší časy, byla za obojí velice vděčná. Zašla pod plátěnou markýzu blízkého obchodu a předstírala, že si prohlíží vystavené stříbrné přístroje. Po chvíli flašinet umlkl a ona uviděla svou

příležitost. Obrátila se; otec dívky někam odešel, takže k ní mohla přistoupit blíž.

„Jak to, že nejsi ve škole?“ zeptala se jí mírným hlasem, ale vzápětí sebou trhla, když si všimla, že dívčiny hubené ručky jsou plné modřin, a i pod mastnou ofinou měla ránu, která se sotva začínala hojit. Annie se na ni dívala ustrašenýma velkýma očima. Ráda by chodila do školy, vysvětlovala, ale když její otec jde ven s flašinetem, musí s ním jít i ona.

Ten se v tom okamžiku vynořil ze dveří zaplivané hospody. Měl malá záštiplná očka vzteklého psa a utíral si pusu špinavým hřbetem ruky. Hrubým hlasem houkl na svou dceru a táhl ji ulicí, zatímco jí ze sevřených prstíků vykroutil sixpenci, kterou jí dala Marion. Nenápadně je sledovala a objevila nejen Grassmarket ale také, jak pevně věřila, i životní poslání.

Teď McGinty naštěstí zrovna nebyl doma, díky Bohu. Anniina matka, zchřadlá a bezvýrazná bytost, která se snažila přispívat do rodinného rozpočtu šitím, ležela se zavřenýma očima na posteli. Kolem hlavy měla uvázaný kus špinavého flanelu.

„Mámina hlava není dobrá,“ řekla Annie.

Marion se na ni dívala a přála si, aby jí mohla nějak pomoci. Nebyla ale lékařka, nebyla zběhlá v instalatérství, nevyznala se ve stolařině a neuměla zacházet ani s elektřinou. Neuměla zkrátka nic, čím by mohla toto doupě změnit v byt, který by byl alespoň trochu obyvatelný. Byla jen učitelka a ještě k tomu nedostudovaná. Ale bylo to aspoň něco. Doufala, že když se Annie naučí číst, psát a trochu počítat, bude si moci najít práci, dostat se z téhle zoufalé ruiny pryč a snad s sebou bude moci vzít i svoji matku.

Annie do ní šťouchla. „Budeme si číst, slečno Crawfordová?“

„Promiň, Annie, na něco jsem myslela. To víš, že budeme.“ Marion spěšně vytáhla ze své tašky *Princeznu na hrášku*. Zrovna teď jí připadalo, že pohádku nevybrala nejlépe, ale nezdálo se, že by Annie srovnávala své životní podmínky s tím, jak žili ti šťastnější. Milovala obrázky krásné velké postele s vyřezávanými čely a všemi těmi pestře potaženými matracemi...

„... byla to opravdová princezna!“

Když vyhublé děvčátko klopotně přečetlo ta jednoduchá slova, Marion se bolestivě stáhlo srdce. Přesně tohle si přála: pomáhat dětem jako Annie, aby se něco naučily a unikly svému trudnému údělu. Neměla nejmenší zájem o potomky bohatých, kteří se snadno dokážou postarat sami o sebe. Než vypukne revoluce, pochopitelně.

Usmála se, když si vzpomněla na Valentina a jeho divoké filozofické spekulace. Jistě, sama souhlasila s tím, že revoluce je nutná. Ale ne taková ta veliká, násilná, jakou prosazoval on. Taková revoluce proti sobě dokáže postavit lidi jednoho národa. Její revoluce by znamenala něco jiného. Svět, v němž by byly k dispozici peníze, za něž by školy mohly nakoupit knihy, kterých se jim v současné době žalostně nedostávalo. Každý večer trávila opravováním starých výtisků, vlepovala dovnitř vytrhané stránky a snažila se, aby z nich bylo možné číst. Nemohla ale nic dělat s protékajícími střechami, proděravělými kotli na horkou vodu, ani se zoufalým nedostatkem tužek, per, a dokonce i tabulí. Během svých zkušebních hodin musela několikrát pro hlouček promrzlých dětí nakreslit mapu křídou na vydrolenou cihlovou zeď, aby je mohla naučit alespoň něco ze zeměpisu. Míra finanční podpory, které se dostávalo vzdělání, byla národní ostudou, ale sumy, které se vydávaly na bydlení, byly ještě mnohem ostudnější. Slumy by se měly zbourat,

o tom byla přesvědčená. Jak je možné, že v roce 1932 žijí děti, jako je Annie, v podmínkách, které by šokovaly i Dickense? A kde kromě ní mohou najít pomocnou ruku?

Marion dospěla k závěru, že se slečna Golspieová mýlí. Její budoucnost nebude spočívat ve vzdělávání bohatých a mocných, ne. Její budoucnost je přímo tady, uprostřed těch nejchudších.

TŘETÍ KAPITOLA

Zůstala u Annie déle, než měla v úmyslu, a když se konečně vracela domů, zalévalo Staré město zlatavé večerní světlo. V této oblasti, v prastarém srdci města, se jeho temný půvab zdál vždycky nejintenzivnější.

„Marion Crawfordová?“ zastavila se před ní elegantně oděná mladá žena se zružovělými tvářemi a hladkými tmavými vlasy stočenými do drdolu. Mírně zaklonila hlavu a zvědavě se na ni dívala. „Marion Crawfordová! Jsi to vážně ty?“

„Ethel.“ Marion si konečně tu povědomou tvář zařadila, znaly se z dávné doby, ještě ze školních lavic. Byly s Ethel stejně staré, ale teď se zdálo, že se v ničem dalším jedna druhé nepodobají. Ethel měla na prsteníčku snubní prstýnek a na plášť jí slintalo spící dítě.

Ethel upírala zrak na Marioniny vlasy, nebo spíš do míst, kde ještě donedávna vlasy měla. „Ty ses nechala úplně ostříhat?“

Marion se začervenala. Nadzvedla si malý bílý klobouček a předvedla svůj krátký střih s pěšinkou. Ethel vykulila oči. „Je to teď v módě,“ obhajovala se Marion. „Jmenuje se to etonský střih.“

„Hltounský?“ zasmála se Ethel ironicky. „Někdo je zhltnul? Kdo?“

Ten hloupý pokus o pohotový vtip, který byl navíc mimořádně prostý, Marion podráždil. Co si o sobě Ethel myslí? Co v životě dokázala? Vdala se a porodila dítě, to je toho. Něco takového dokáže každý. „Etonský,“ opakovala suše. „Eton je škola. Drahá a nákladná chlapecká příprava kousek od Londýna. Vidím, že se z tebe stala matka,“ změnila téma. Ethel bylo dvaadvacet, stejně jako jí, a Marion rozhodně připadalo, že to je na roli manželky a matky příliš brzy. Vždyť člověk může dělat tolik jiných věcí! Ženy už konečně mohou pracovat, budovat si kariéru; cožpak to Ethel neví?

„Tohle je Alžběta,“ oznámila jí Ethel vznešeně a posunula si veliké dítě trochu výš do náruče.

„Krásná holčička,“ podotkla Marion zdvořile.

„Pojmenovali jsme ji po mladé princezně,“ dodala Ethel.

„Ach... jistě.“ Princezna Alžběta byla dcerou vévody a vévodkyně z Yorku. Měla ještě mladší sestru, Margaret Rose. Marion, stejně jako zbytek národa, viděla jejich fotografie v novinách: bílé punčošky, modré oči, zlaté vlásky a nabírané šatičky. Život královské rodiny ale nesledovala; měla pocit, že to je zájem spíš pro lidi starších generací, ne pro ni. Ethel jí najednou přišla politováníhodná. Trochu rozčilující však bylo, že jak se zdálo, Ethel si totéž myslí o ní.

„Takže ty nejsi vdaná?“ zeptala se s pohledem upřeným na její levou ruku.

Já chci kariéru, ne manžela a dítě! chtělo se Marion vykřiknout. Místo toho však trpělivě odpověděla. „Ještě studuju. V Moray House, tady v Edinburghu. Je to učitelský institut.“

„Takže budeš učitelka?“ vydedukovala Ethel brilantně.

„Přesně tak.“

„Budeš učit v té drahé škole, o které jsi před chvílí mluvila?“

„V Etonu?“ Marion jen tak tak potlačila pohrdavé odfrknutí. „To určitě ne. Mám v úmyslu pracovat ve slumech.“

„Ve slumech!“ Ethel vypadala zaskočeně, jak se ostatně dalo čekat. Rychle se rozloučila a spěchala pryč.

Marion se usmívala sama pro sebe a pokračovala v chůzi. Došla k ústí tmavé uličky, kde pokřikovala skupinka několika mladých mužů. Smáli se, povykovali a Marion si vzápětí všimla, že na zemi do něčeho kopou. Nebo do někoho. Vážně to je uprostřed nich na silnici nějaký člověk v tmavých kalhotách? A oni do něj kopali vši silou. Vždyť ho zabijí! Vůbec se nerozmýšlela a rozběhla se po chodníku, na němž ležely rozsypané potrhané cáry novin. Mezi kopajícímá nohama viděla muže, který si tiskl nohy k břichu ve fetální pozici. Už teď vypadal jako mrtvý.

Nejbližší násilník se otočil a uviděl ji. Mastné vlasy rozdělené uprostřed pěšinkou měl přilepené k hlavě. Jeho pohlednou tvář hyzdil krutý výraz a oči měl jakoby mrtvé, se zvláštním kovovým leskem. „To nejsou policajti,“ zasmál se ironicky. „Jen nějaká ženská.“

Feministická průbojnost z Marion vyprchala, když si uvědomila, že stojí sama uprostřed skupiny mužů v černých oblecích a se zlověstnými výrazy ve tvářích. I když sama byla hodně vysoká, oni jí připadali ještě vyšší.

„No to se podívejme, co to tady máme,“ pronesl jeden z nich uštěpačně.

Když se pokusila ustoupit, něco vystřelilo a zastavilo ji. Ruka v černé kožené rukavici, která svým agresivním leskem kontrastovala s nevinným růžovým odstínem jejích šatů. „Kam ten spěch, lásko?“

„Nezajdeš s námi na drink?“

„Ale no tak! Neupejpej se!“

Marion si nevzpomínala, kdy měla naposledy takový strach. „Nechte mě být!“

Snažila se setřást toho, který ji držel, ale on se jen zasmál a přesunul dlaň k jejímu nadru. „Chceš jít domů za svým miláčkem?“ Ten muž byl na první pohled surovec; stále se k ní přibližoval, až ucítila jeho zkažený dech a viděla na jeho masitém nose černé tečky špinavých pórů. Sevřel jí nadro tak silně, až málem vykřikla bolestí. „Já budu tvůj miláček. Pěkně mě polib.“

Marion se chtěla bránit, ale hrozně se bála. Rychle se rozhlédla kolem sebe. Skupinka mužů spolu s ní stála jen kousek od ústí uličky v její nejtmaší části. Bylo jí jasné, že i kdyby někdo šel kolem, neuvidí ji. Když se jim zachce, klidně jí mohou srazit na zem a dělat si s ní, co budou chtít. S kolosálním úsilím se jí podařilo promluvit hlasem, který se jí netřásl. „Pusťte mě!“

Rozesmáli se a ozvalo se několik hlasů, které její větu ustrašeně napodobovaly. Muž s páchnoucím dechem ji pustil a místo něj ji přidržel další. „No tak,“ zabručel, dotknul se jejích rtů prstem v kožené rukavici a znovu jí do tváře zavanul ten odporový zápach. „Pěkně si jednoho z nás vyber.“ Prst se posunul směrem dolů a mrtvé kovové oči se mu leskly v předtuše dalšího násilí. „Jinak ti vybereme sami.“

Nad Marion převzal vládu instinkt. Prudce vykopla kolenem a viděla, že se oči jejího trýznitele rozšířily bolestí a vztekem. S klením a křikem zavrával dozadu. Ten, který ji držel, ji sevřel pevněji. Marion viděla, že zvedl pěst a s hrůzou si uvědomila, že se mu na prstech leskne kovový boxer. Udělalo se jí mdlo, když si představila, jak jí ten brutální nástroj udeří do těla, a zavřela oči. K tomu ale nedošlo. Na konci ulice se ozvaly výkřiky a ostrý hvizd policejní píšťalky a muži v černém se

okamžitě rozprchli do stínů. Jako z velké dálky slyšela dupání okovaných bot a další řinčivé zvuky, to násilníci zřejmě uprchli po vnějších únikových schodištích.

Na špinavé cihlové dlažbě pořád ještě ležel mladík s tmavými vlasy. Na košili měl krvavé cákance a připadal jí zvláště povědomý.

„Jste statečná, Marion,“ ozval se Valentine ze země.

„Chtěl jste říct hloupá,“ zamumlala.

Půl hodiny po tom děsivém zážitku spolu seděli v hospodě, která byla nejbliž. Bylo to drsné místo, ale mělo jednu výhodu: nikdo ani nemrkl, když tam napůl přinesla a napůl odtáhla Valentina a koupila mu na ten šok sklenici whisky. Pak si přinesla druhou i pro sebe. Byl v mnohem lepším stavu, než jí po tom, co viděla, vůbec připadalo možné. Zdálo se, že se objevila právě včas, než se ti zloduchové ve svém bití a kopání úplně přestali ovládat. A jak se navíc ukázalo, krev, která mu pokrývala předek košile, nebyla krev, ale jeho červený šátek.

„Trik je v tom, aby to člověk udělal jako ježek,“ řekl jí. „Je potřeba schoulit se co nejvíc do klubička, aby nemohli kopat do hlavy.“

Připadalo jí, že jeho hlava to opravdu přečkala docela dobře. Sice měl jedno oko úplně černé, natržený ret a opuchlou tvář, ale zuby vydržely. A jeho úsměv byl stále stejně široký a slunečný.

„Říkáte to, jako by se vám to stávalo každou chvílí,“ poznamenala.

„Riziko povolání,“ pokrčil rameny a podíval se na noviny. Sledovala jeho pohled – v uličce sesbírala z chodníku čisté výtisky a nacpala mu je do tašky, kterou našla u zdi jednoho z domů. „Komunismu zkrátka každý nefandí. A obzvlášť ne příznivci Mussoliniho. Víte, kdo to je?“

Jeho blahosklonný tón ji píchl zvlášť po tom, co pro něj zrovna udělala. „Samozřejmě, že vím. Čtu noviny,“ odsekla. „Je to vůdce italských fašistů.“

Usmál se. „Velmi dobře. A je taky velikou inspirací pro našeho drahého pana Mosleyho, který založil na jeho počest svou vlastní Britskou unii fašistů. Vysvobodila jste mě z přátelského objetí jejích členů.“

„Proč vlastně fašisté nemají rádi komunisty?“ zeptala se Marion zvědavě. Čekala jasné a dlouhé vysvětlení, ale Valentine zaváhal.

„Vlastně jde v zásadě o roli státu,“ odpověděl po krátké pauze.

„O roli státu?“

„V komunismu stát všechno řídí.“

„Aha,“ přikývla. „A jak je to s fašisty?“

„No... fašismus klade stát na první místo. A v tom je ten hlavní rozdíl.“

Marion svráстила obočí. „A je to vůbec rozdíl?“

Valentine si zhluboka potáhl z cigarety a nechal kouř volně plynout z úst, což bylo překvapivě erotické. Pak si promnul čelo. „Podívejte se, za normálních okolností bych se pustil do vysvětlování. Ale ta moje hlava, víte...“ Marion se okamžitě začala cítit provinile. Vždyť je zraněný, takže vyvolávat s ním zrovna teď ideologickou debatu není vzhledem k okolnostem vhodné. Podíval se na prázdné sklenice. „Co takhle ještě jeden drink? Moc mi to pomáhá na tu bolest. Skočím k baru. Hm... půjčila byste mi pár šilinků?“ Zatímco čekala, listovala si v *Daily Worker*. Po chvíli se vrátil a na každé ruce mu balancovaly hned dvě sklenice whisky. „Říkal jsem si, že si ušetřím další cestu,“ řekl a bezstarostně s nimi sklouzl z dlaně na stůl.

Marion rychle vztáhla ruku, aby je zachytila, a snažila se moc nepřemýšlet nad tím, že tyhle čtyři whisky představují její poslední peníze. Spíš počítala s tím, že se jí ještě něco vrátí. „Prodáte toho hodně?“ zeptala se a ukázala na *Daily Worker*, zatímco Valentine do sebe najednou hodil obsah jedné sklenice.

„Tak! Už je to lepší. Pardon, co jste říkala?“

Opakovala svou otázku a dodala: „Nepůsobí to na mě totiž jako bůhvíjak zajímavé čtení.“

„Jestli tím myslíte to, že v nich nejsou lži a takzvané zábavné články jako v populárních časopisech, tak to je schválně.“

„Vážně? A proč?“

„Samozřejmě proto, aby se masy nerozptylovaly ve svém boji a úsilí za nezávislost.“

„A co kdyby se trochu rozptýlit chtěly?“ Nechápatě otáčela stránky. „Není tu žádný komiks, žádné vtipy ani móda. Dokonce tu není ani stránka s tipy, na jakého koně si vsadit na dostizích!“

„Tipy na dostihy nezboří citadely buržoazie,“ odpověděl Valentine přísným hlasem. „Ani články o módě.“

Zavřela noviny. „No... Ta vaše revoluce mi tedy nepřipadá moc zábavná.“

Pokrčil rameny a pozvedl druhou sklenku s whisky. „Proletáři všech zemí, spojte se!“

Marion zvedla ke rtům svou první a smočila v ní rty. I to stačilo, aby cítila, jak jí protéká s ohnivým pálením jícnem až do žaludku. Bylo jasné, že Valentine upřednostňuje kvantitu před kvalitou. „Kde vlastně pracujete?“ zeptala se, protože jí najednou došlo, že na to ještě nepřišla řeč.

„Já studuju,“ pronesl lehce podrážděně.

„Takže jste nikdy doopravdy nepracoval? Nikdy jste neměl zaměstnání?“ pousmála se.

Pokrčil rameny. „Každý podle svých schopností, každému podle jeho potřeb.“

„Co to znamená?“

Vztáhl ruku. „To znamená, že jestli tu druhou whisky nechcete, vezmu si ji já. Pryč s buržoazií!“

ČTVRTÁ KAPITOLA

Marion předpokládala, že matka už bude v posteli, ale jak pospíchala jejich ulicí, zahlédla škvírkou v závěsech oken do hlavního pokoje prosvítat proužek světla. Vklouzla klíčem do zámku a vstoupila do úzké chodby.

„Marion?“

Postavila se na práh malinkého obývacího pokoje. Jasně paprsky stolní lampy vykreslovaly známou siluetu její matky, která seděla v křesle u ohně a šila. Když Marion viděla tu známou scénu, zalila ji vlna hluboké náklonnosti. „Dobrý večer, maminko. Omlouvám se, že jsem se opozdila.“

Na baculaté tváři paní Crawfordové nebyl obvyklý úsměv. Naopak, tvářila se rozhořčeně a vystrašeně. „Tomu říkáš, že ses opozdila? Přišla jsi strašně pozdě! Vůbec jsme netušili, kde bys mohla být!“

„Netušili?“ podivila se Marion.

„Ano! Byl tu přece Peter. Nebo jsi snad zapomněla, že má přijít?“ Peter! Její kamarád, který byl o rok výš ve stejném učitelském ústavu. Měli spolu jít na komickou operu *Mikádo* od Gilberta a Sullivana. Klesla do protějšího křesla, zakryla si tvář rukama a zasténala. „Čekal na tebe do poslední minuty,“ pokračovala paní Crawfordová vyčítavě. „Pak odešel, ale jen kvůli tomu, že ho napadlo, jestli na něj náhodou nečekáš před

divadlem.“ Marion si představila, jak Peter natahuje hlavu na dlouhém krku a jak se ji úzkostlivě snaží najít svýma bledýma krátkozrakýma očima za skly brýlí v davu lidí ve foyeru. „Tedy vážně, Marion,“ potřásla hlavou matka. „Jak se k němu můžeš takto chovat? Je to přece tak milý hoch. A je ti samozřejmě hluboce oddaný.“

„Ne, maminko, není. Jsme jen přátelé.“ Měla Petera ráda, ale to bylo všechno. Její matka ho ovšem milovala. Byl ochotný, zdvořilý, pilně pracoval a byl důvěryhodný, zkrátka dokonalý zeť. Když si ale Marion představila, že by mohla být za něj provdaná a spát s ním v jedné posteli... To ne!

Matka otřeseně zalapala po dechu. „A co se ti to stalo s těmi šaty? Vždyť jsem ti je sotva ušila. To je krev?“

„Ano. Víš, strhla se rvačka a –“

„Rvačka?“ vyjekla paní Crawfordová.

„Mě se netýkala,“ uklidňovala ji Marion. „Jen jsem pomáhala jednomu člověku, který v ní byl zraněný.“ Sehnula se a sedící matku objala. „Byl to dobrý skutek,“ usmála se na ni. „Marion, dobrá samaritánka.“

„Ty jsi nenapravitelná,“ potřásla hlavou paní Crawfordová a Marion se ulevilo, když viděla, že se na ni zase láskyplně usmívá.

Matka se skoro nikdy nezlobila a zejména od smrti Marionina otce znamenaly jedna pro druhou úplně všechno. Teď to ale bylo jen tak tak; asi to bylo znamení, že by se s Valentinem neměla vídat. Vždyť co se s ním poznala, působil jí jen samé problémy.

Další den se svět zdál jasnější a zvláště zaostřenější a Marion cítila v srdci téměř závratnou lehkost. Tento pocit ji však opustil v okamžiku, kdy si uvědomila, že bude muset vyhledat

Petera a omluvit se mu. Věděla dopředu, že k ní bude laskavý. Jakýmsi zvláštním způsobem ta jeho bezhraniční dobrotu a velkodušnost její úkol ještě zhoršovaly. Kdyby ho tak mohla milovat stejně, jako on miluje ji! Matka byla přesvědčená, že se k sobě výborně hodí, a kdyby se dali dohromady, byla by upřímně šťastná. Seznámili se před dvěma lety, když byla v prvním ročníku, a kromě toho, že si ke studiu vybrali stejnou školu, oba také rádi chodili na výlety, měli rádi hudbu, literaturu a umění. Pocházeli navíc z podobně skromných poměrů: Marionin otec za svého života pracoval na železnici, zatímco ten Peterův byl pošťák. Peterovým cílem bylo stát se prvním synem pošťáka, který se dostane na Eton¹, byť jako učitel. Byl odhodlaný učit na slavných školách, jak jim říkal, které mu byly jako chudému chlapci zapovězeny. Marion obdivovala jeho ambice, ale ne jejich nasměrování, a to zejména ode dne, kdy navštívila Glenlorne.

Vstoupila do školy a spěchala chodbou s parketovou podlahou a se zelenými kachlíky na stěnách až ke knihovně, kde našla Petera; vypadal ve svém světle modrém svetru a s nosem zabořeným do knih tak neškodně! Když k ní vzhlédl a tvář se mu rozzářila radostí, její pocit viny se ještě znásobil. „Moc se omlouvám za ten včerejší večer,“ začala.

„Pst!“ sykla knihovnice.

„Ano, byla to škoda,“ zašeptal Peter mírně. „Přišla jsi o skvělou podívanou.“

„Pssst!“

---

¹ Eton College je chlapecká internátní předuniverzitní škola v Etonu, městečku poblíž Windsoru. Byla založena r. 1440 králem Jindřichem VI. Pozn. překl.

„Třeba příště,“ šeptla Marion rychle, protože se už nemohla zdržovat. Za chvíličku jí měla začít hodina se slečnou Golspieovou o doktoru Fröbelovi.

„Neměla bys později chvílku času? Musím ti něco říct.“ Peterovy vodové oči za kulatými skly se leskly neobvyklým vzrušením. „Pojďme na čaj do Jenners,“ dodal se stejně netypickou impulzivností.

Jenners byl nejlepší edinburský obchodní dům s restaurací, která byla odpovídajícím způsobem drahá. To *něco*, co jí chce Peter říct, musí být asi důležité.

Za vysokou polici s knihami se objevila hrozivě vyhlížející knihovnice. „*Tak bude tady už klid?*“ zasyčela.

Marion si zrovna balila knihy na konci semináře o doktoru Fröbelovi, když se u ní zastavila slečna Golspieová. „Líbilo se vám to? Vypadalo to, že ano. Z vaší ruky jsem viděla jen šmouhu, jak rychle jste si dělala poznámky.“

Marion se na učitelku usmála. „Musel to být úžasný muž. Neměla jsem ponětí o tom, že vymyslel mateřské školky, protože věřil, že děti mají vnitřní život, který se kultivuje výchovou,“ horovala překotně. „Zejména mě nadchlo jeho přesvědčení, že dětství je důležitou samostatnou součástí lidského života, nejen jakousi přípravou na dospělost.“ Během té části hodiny myslela na Anni a plály v ní rozhořčení a lítost. Anniino dětství už skončilo, jestli vůbec nějaké měla.

„Musím říct, že Fröbel je můj velký oblíbenec.“ Slečna Golspieová si přehodila přes rameno červených sametových šatů akvamarínový šál. „Je zvláštní, že ten Němec měl už v první polovině devatenáctého století tak burcující názory na důležitost hry a učení podle vzoru přírody. Dnes, o sto let později, stále ještě existují muži, kteří o něčem takovém

nemají ani potuchy.“ Jejich oči se setkaly. Vůbec nebylo pochyb o tom, na koho naráží, ale Marion si dávala dobrý pozor, aby nijak nereagovala. Nechtěla se nechat znovu vtáhnout do argumentace, která k ničemu nepovede. Slečna Golspieová se na ni usmála. „Mohla byste za mnou na chvíli zajít do pracovny?“ zeptala se věcně. „Ráda bych si s vámi o něčem promluvila.“

Marion se dívala za odcházející pestře oděnou postavou své učitelky a říkala si, jaká je to zvláštní náhoda. Peter i slečna Golspieová jí chtějí něco říct... dva lidé v tentýž den.

O něco později toho odpoledne Marion vstoupila do ředitelčina dubem obloženého království. Ve vzduchu se vznášela vůně čaje *lapsang souchong*. „Posaďte se,“ vyzvala ji slečna Golspieová. „Dáte si čaj?“

„Ne, děkuji. Shodou okolností jdu hned po naší schůzce na čaj do Jenners.“

„Do Jenners! Tak to abych šla rovnou k věci.“ Slečna Golspieová se na ni zadívala skrze velké brýle na čtení s limetkově zelenou obrubou. Mezi svými přáteli měla hodně umělců; jeden z nich jí je zřejmě vyrobil. Možná to byl tentýž, který vytvořil ten velký polštář ve tvaru rudých rtů, který ležel na pohovce. Marion na něj trochu užasle hleděla, když se usazovala do její oranžové houbovitě měkkosti.

„Psala mi lady Rose Leveson-Gowerová,“ promluvila slečna Golspieová. „Její manžel je velícím admirálem v Rosythu.“ Rosyth byla základna královského loďstva v Edinburghu, takže Marion přikývla na znamení, že rozumí. Vůbec ale nechápala, co to má společného s ní. „Chtěla, abych jí doporučila někoho, kdo by mohl učit její dceru, lady Mary. Jen během léta. Napadla jste mě vy.“

„Já?“ užasla Marion. „Přece víte, co si myslím o učení příslušníků aristokracie.“

Slečna Golspieová nevypadala, že by ji ta slova rozzlobila nebo podráždila, i když z toho měla její žačka obavy. „Přesně tak,“ pronesla rázně. „Dala jste to velice jasně najevo. A je pochopitelně jen na vás, zda tu práci přijmete nebo ne. Já jsem jen posel. Lady Rose chtěla moji nejlepší studentku, což bezpochyby jste. Napadlo mě, že by se vám ty peníze možná mohly hodit.“

Marion zrudla, protože si uvědomila, že se zachovala velmi nevděčně. Vždyť nabídka slečny Golspieové byla holdem jejím schopnostem! Nejlepší studentka! A to ještě ani nebyla v posledním ročníku... Peníze by jí docela jistě přišly velice vhod, o tom se nedalo pochybovat, ale ani tak něco takového nechtěla dělat. Vzhledla a měla v úmyslu to říct.

Slečna Golspieová na ni hleděla přes obroučky zelených brýlí a na tváři měla výraz klidného zájmu. „Budete o tom přemýšlet?“

Marion se už chystala pronést kategorické *ne*, ale najednou zjistila, že namísto toho váhavě přikyvuje. „Budu.“

Později v Jenners seděla s Peterem mezi záplavou stříbrných konvic, přetékajících stojanů se zákusky a palmami v obřích květináčích. Malý orchestr vyhrával waltz; venku bylo horko a nad cinkajícím porcelánem a tlumenými rozhovory se střešní větráky snažily alespoň trochu rozpohybovat dusný vzduch. Chybí tady už jen pár slonů, pomyslela si Marion a ovívala se ubrouskem. Vzápětí se usmála, protože jako by v narážce na její myšlenky prošly kolem důstojným krokem oněch vznešených tlustokožců dvě dobře živené edinburské matrony.

Peter byl z vedra mírně zarudlý a světlé vlasy se mu lepily k čelu. Vztáhl ruku a vzal si vaječný sendvič. „Dostal jsem pracovní nabídku,“ oznámil. „Stálé učitelské místo.“

„To je nádhera, Petere!“

Ukousl si sousto a podíval se na ni. „Není to špatné, že?“

„A kde? Na Etonu?“

Potrásl hlavou. Ukázalo se, že má učit mladší žáky někde poblíž Invernessu. „Ale je to začátek.“

„Blahopřeu ti,“ usmála se Marion vřele a přemýšlela, proč na ni Peter pořád tak zvláště zírá. Navíc byl z nějakého důvodu nervózní.

„Napadlo mě...“ začal. „Tedy... rád bych se tě zeptal...“

„Na co?“ pobídla ho. Trochu se posunul, takže to vypadalo, jako by mu kapradí, které bylo za ním, rostlo přímo z hlavy. Musela se držet, aby se nerozesmála. „Ven s tím, Petere! Jsem z toho nervózní.“

„Provdáš se za mě?“ vyhrkl Peter.

Marion prudce odložila šálek a pevně sevřela područky křesílka. Cítila, že ztrácí rovnováhu, jako by nepila Earl Grey, ale gin. Provdát se? Vždyť jí je teprve dvacet dva let. A život před ní leží jako zářivá cesta se všemi představitelnými možnostmi a nekonečným potenciálem. „Budeš přece učit na té škole,“ vypravila ze sebe hloupě.

„Ještě čaj, madam?“ Číšnice, která celkem neskrývaně poslouchala jejich rozhovor, jí přidržela nad šálkem stříbrnou konvici.

„Ano! Jela bys tam se mnou,“ odpověděl Peter, když konečně odešla. Zdálo se, že když se zbavil svého břemene, ulevilo se mu. Šťastně se zakousl do dalšího vaječného sendviče. „Bydleli bychom přímo ve škole.“

Marion, které toto břemeno předal, si představovala, jak její vysněná životní cesta mizí na příjezdové cestě před nějakou

zatuchlou, od světa odříznutou školou v horách a s učiteli, kteří se do jednoho budou podobat doktoru Stoneovi. A navíc s Peterem, kterého měla sice ráda, ale nikdy by ho nemohla milovat, protože k němu necítila ani atom fyzické přitažlivosti.

„Tak co na to říkáš?“ povzbudivě se na ni usmíval; mezi zuby mu uvízl kousek řeřichy.

Zhluboka se nadechla. „Jsem velice polichocena, Petere.“ Viděla, jak mu v bledých očích vzplála naděje a cítila se hrozně. „Ale popravdě řečeno,“ dodávala spěšně, „vůbec nepomyslím na to, že bych se někdy v brzké době za kohokoli provdala. Na prvním místě je moje práce, a navíc přede mnou je ještě celý rok studia.“

Peter sklopil oči. „Chápu, že je pro tebe tvoje práce velice důležitá. Jsi skvělá učitelka, Marion. Jsi nejlepší studentka slečny Golspieové, to ví každý.“

Marion cítila dojetí. Musí být zraněný, a přesto je tak velkorysý. Takový dobrý člověk... Kdyby ho tak dokázala milovat! Jenže takhle láska prostě nefunguje a nevhodnější osoba není pokaždé ta, která člověka přitahuje. Začervenala se, když se jí v duchu vybavil pár velkých hnědých očí.

Rozloučili se před Jenners a Marion se za Peterem dívala, jak odchází po Princes Street. Dala mu pár minut náskok a pak se vydala domů zadními uličkami, kde panoval příjemný stín a chládek a kde navíc nehrozilo nebezpečí, že se potkají.

Když procházela kolem hospody, vyšla ven známá postava. „Marianne!“ Valentine se před ní objevil tak nečekaně, že se instinktivně rozzářila. Měl na sobě totéž oblečení jako včera a na bradě mu rašilo strniště. Kolem krku měl tentýž červený šátek a sako měl celé od bláta. A měl v sobě i tutéž energii, jiskru a neklid a z očí mu sálal ten zvláštní temný oheň. Znovu měla pocit, že je zajímavý, nepředvídatelný, vzrušující.

„Jak se vám daří?“ zeptala se. Jak to vypadalo, určitě lépe, protože z hospody vyšel celkem bujarým krokem.

Místo odpovědi si Valentine protáhl zraněnou ruku. „Chvilími je to lepší, chvílemi horší,“ zamrkal bolestně. „Bylo by skvělé, kdybyste mě mohla doprovodit ke mně domů.“ Nevěřící na něj hleděla a nejradyji by se té jeho neuvěřitelné drzosti vysmála. Vůbec se ale nestyděl a zkoumavě na ni hleděl kulatýma očima. „Prosím?“ zaškemral a vypadal najednou jako bezbranný malý kluk.

Zasténala a vzdala se. „Co jste dělal v té hospodě?“ zeptala se a nabídla mu paži. Vzpomínka na to, jak utratil její poslední peníze za alkohol, byla ještě příliš čerstvá. Styděla se, že po svém odmítnutí musela Petera nechat zaplatit v Jenners celou jejich útratu.

Valentine se do ní zavěsil, těžce se o ni opřel a občas zasténal, jako by měl velké bolesti. „V hospodě?“ zeptal se.

„V téhle hospodě,“ otočila se Marion a volnou rukou ukázala za sebe. „V tom baru, ze kterého jsem vás zrovna viděla vyjít.“

Prohrábl si prsty své rozčuchané vlasy. „Ach, v *téhle* hospodě,“ opakoval, jako by ji viděl poprvé v životě. „My jsme v ní vlastně nebyli. Byli jsme nahoře. Na schůzi.“

„My?“ podívala se na něj s pochybami.

Neuhnul pohledem ani o kousek. „Členové univerzitní buňky Komunistické strany.“

„Majitel hospody vám dovolí, abyste si u něj pořádali schůze Komunistické strany?“ To jí připadalo dost nepravděpodobné.

Přikývl tak důrazně, až mu tmavé vlasy padly do obličeje. „Přesně tak. Právě tam spřádáme plány, jak zničit imperialismus a začít epochu mezinárodní proletářské revoluce, epochu,

v níž ženy a muži, kteří se na svých pracovištích i v komunitách snaží porazit kapitalismus, konečně vybudují spravedlivější společnost, v níž si budou všichni rovni.“

Dramatický projev a energie, s níž k ní promlouval, i zářivý úsměv, kterým svůj krátký proslov zakončil, způsobily, že chvíli nebyla schopna jediné myšlenky. Když konečně dokázala vzít rozum do hrsti, chystala se mu položit pár podrobnějších dotazů, ale už to nestihla, protože začal zpívat. Marion tu píseň neznala, ale měla chytlavou melodii a dosti překvapující text. Něco o tom, že by se dělníci měli probrat z dřímoty a vzhopit se. Napadlo ji, kdy se asi dnes probral Valentine, protože to vypadalo, jako by spal oblečený. Ta píseň měla hodně slok, a než ji dozpíval, došli až k univerzitě. Ulice tu byly širší a po obou stranách stály pseudoantické domy s kupolemi, dórskými i iónskými sloupy a elegantními širokými schodišti – neoklasicismus v celé své kráse.

„*Poslední bitva vzplála, dejme se na pochod! Internacionála je zítřka lidský rod!*“ dozpíval Valentine a energicky zabušil zařatou pěstí do vzduchu. „Aaach,“ zasténal pak, jako by si najednou vzpomněl, že má být vlastně zraněný.

Když procházeli kolem budky vrátného, její velitel vyšel ven a posunul si na hlavě buřinku. „Mackenzie!“ zvolal.

Valentine žoviálně poplácal vrátného v černém obleku po rameni. „Jak se vám daří, když je tak příjemný večer?“

Na muže ale Valentinův šarm nijak viditelně nezapůsobil. „Dařilo by se mi mnohem lépe, kdybyste zaplatil všechny ty pokuty, které dlužíte.“ Pak stočil zlučovitý pohled k Marion a prohlédl si ji od hlavy až k patě. „A taky nechci vidět další dámské návštěvy až do rána.“

Valentine se na něj nejistě usmál a spěchal přes trávník pryč; jeho kulhání jako zázrakem zmizelo.

Marion pospíchala za ním. „Co myslel těmi dámskými návštěvami?“

„Nemám nejmenší ponětí. Musel si mě s někým splést,“ odpověděl Valentine přes rameno a ještě zrychlil, takže už prakticky běželi.

Velký čtvercový trávník byl ze všech stran obklopen impozantními šedými budovami. Valentine vyběhl po schodech do jedné z nich – asi koleje, odhadovala Marion, když v chodbě zahlédla spoustu poštovních příhrádek. Jedna z nich byla přečpaná pohlednicemi a vizitkami. Valentine se zastavil, vzal je do hrsti a pokračoval po dřevěném schodišti dál.

Jeho pokoj byl odporový. Dveře od skříně byly otevřené dokořán a za nimi byla vidět změť nejrůznějších papírů. Oblečení měl poházené na podlaze; vypadalo ještě špinavější a uválenější než to, které měl na sobě, když ho přepadli a zbili. Všude se povalovaly noviny, prázdné láhve, hromady knih a přetéka-
jící popelníky. Nad vším tím nepořádkem se vznášel hnusný zápach zatuchliny a starého cigaretového kouře.

„Mohl byste otevřít okno?“ zeptala se, aby překonala své rozpaky. Co tady, proboha, pohledává? Měla nejasný úmysl nechat ho hned u domku vrátného, nějak se však stalo, že šla za ním. Roztáhl závěsy a způsob, jakým manipuloval s oknem, byl všeříkající: toto bylo poprvé, co se ho vůbec pokusil otevřít. Přistoupila k němu, aby mu pomohla. „Tohle se musí stisknout,“ řekla a zatlačila na zarážku, která držela okenní tabuli zavřenou. „Jinak to nepůjde.“

Nevypadalo to, že by se za svou nemotornou nepraktičnost styděl víc než za ten hrozný nepořádek a nedostatek jakéhokoli vybavení. „Nemám žádný čaj,“ oznámil jí, zatímco kramařil na dně pootevřené zásuvky, „ale můžu vám nabídnout tohle.“ Vytáhl láhev whisky a zamával s ní nad hlavou.

Nejistě na ni hleděla. „Nemáte nějaké skleničky? Nebo hrnky?“

Vesele potřásl hlavou. „Nemám. Něco takového je buržoazní přežitek. Budeme muset pít rovnou z láhve,“ pokrčil rameny.

Obrnila se a lokla si. Nečekala, že by to mohlo být možné, ale tahle whisky byla ještě horší než ta, kterou pili v hospodě. Po prvotním šoku se v ní však díky ní rozlilo teplo, trochu se uvolnila a její rozpaky zmizely. Rozhlédla se kolem, kromě všudypřítomného nepořádku si Valentine vyzdobil pokoj podle vzoru sovětské kultury. Všude po stěnách visely pomačkané plakáty svalnatých rolníků, kteří mávali srpy nebo seděli na traktorech.

„Tak se posadte,“ vyzval ji Valentine.

Se smíchem se rozhlédla kolem sebe. „A kam? Vždyť tu nemáte jedinou židli.“ I ty pro něj patrně představovaly buržoazní přežitek.

„Třeba tady je spousta místa,“ poznamenal. Seděl na neustlané posteli; prostěradlo bylo shrnuté ke kraji, z povlečení napůl vykukovala obyčejná deka. Povzbudivě poplácal matraci vedle sebe. „Tak pojdte.“

Pohoršení, které cítila, nebylo nic proti tomu, jaká se jí zmocnila touha – náhlá a téměř agresivní. Opřela se o stěnu a snažila se působit ležérně. „Nezapomínejte, že nesmíte mít žádné dámské návštěvy přes noc.“

Vstal a vyčerpaně si povzdechl. „Říkám vám, že si mě spletl s někým jiným.“

„To je jedno. Odcházím.“

Stál teď blízko ní, a najednou ji políbil. Takhle ji ještě nikdo nepolíbil, s něhou, která brzy přerostla v naléhavost. Objala ho. Když se přestali líbat, měla dojem, že má rty dvakrát větší

než normálně. Jeho takové už samozřejmě byly v důsledku rvačky, kterou prodělal. „Nebolelo to?“ zeptala se, když zase dokázala promluvit.

„Vůbec ne. Touha je silné anestetikum. Nemyslíš?“

„Já... nejsem si jistá.“

Jeho oči teď svítily skoro divoce. „A nechceš to vyzkoušet?“

Zjistila, že ji vede pozpátku k rozházené posteli. Než se vzpamatovala, povalil ji a roztáhl jí kolenem stehna od sebe. „Přestaň!“ vykřikla Marion a s obtížemi se posadila. Tváře jí hořely a srdce jí bušilo jako kovádlina. Rozzlobeně se na něj podívala zpod rozčuchaných vlasů.

Usmíval se na ni, hlavu na polštáři a ruce založené pod hlavou. „Promiň. Moje chyba. Myslel jsem si, že jsi nezávislá žena, která se rozhoduje sama za sebe.“

„To jsem!“ odsekla. „A jedno z mých nezávislých rozhodnutí je to, že ti tohle nedovolím.“ Zapnula si blůzu až ke krku a celá zmatená se skrze nepořádek na podlaze snažila dostat ke dveřím. Cestou pohlédla na krbovou římsu, kde stále malá kamenná busta přísně vyhlížejícího vousatého muže.

„Vladimír Iljič,“ poznamenal Valentine, který se pořád ještě povaloval na posteli.

„Kdo?“

„Lenin. Největší revoluční vůdce, jakého kdy viděl svět.“

Hleděla do jeho vytesané tváře. „Vážně? A proč byl vlastně tak velký?“ Věděla, že právě Lenin mohl za to, že cara a jeho rodinu postříleli ve sklepech. Vybavovala si různé děsivé podrobnosti: diamanty zašité v korzetech, ostříhané vlasy děvčat, vystrašeného malého chlapce.

„Trvalo by dlouho, než bych ti to vysvětlil,“ odpověděl Valentine povýšeně.

Podezřívavě se na něj podívala, protože si vzpomněla na jejich rozhovor o fašismu a komunismu. Kolik toho Valentine asi doopravdy ví o revoluční politice? „Co bylo tak skvělé na vraždě Romanovců?“ zeptala se.

„Byli to nepřátelé lidu.“

„Jak to?“ Většina těch zabitých byly dospívající dívky. Při té myšlence se jí prudce stáhl žaludek.

„Prostě... byli.“

Už ho chtěla netrpělivě obvinít z hloupého dogmatismu, když jí náhle vytanula na mysli slečna Golspieová v těch jejích zářivých šálách, zelených brýlích a se vším všudy. Vybavila si rozhovor, který spolu vedly zrovna toho odpoledne, a kdy sebevědomě prohlašovala, že nemá žádný zájem na tom, aby učila *šlechtu*. Možná se sama provinila dogmatismem. Hleděla do Leninových ostrých malých oček. Možná by měla vzít tu práci u Leveson-Gowerových. Určitě pro to existují dobré důvody: peníze, pocta, kterou taková nabídka od slečny Golspieové bezesporu představuje, a všechny její předchozí mazané argumenty ohledně toho, proč se děti bohatých potřebují dozvědět o chudých – pro dobro celé společnosti. Chvilí pozorovala tvrdou a neústupnou tvář vůdce bolševiků. Kdyby k něčemu takovému došlo v Rusku, možná by se Lenin nestal největším revolučním vůdcem, jakého kdy viděl svět. Jestli vůbec takový byl.

PÁTÁ KAPITOLA

Práci u Leveson-Gowerových nakonec Marion vzala. Každý den šla krásnou procházkou podél břehu jezera až do Rosythu, zatímco skrze větve stromů z druhé strany stříbrně proleskovaly vody přístavu. Cesta lesem byla lemována divokými květinami, modrými kakosty, růžovými silenkami, bílými ptačinci. Marion se zdálo, že jak kolem nich prochází, otáčejí po ní své rozkvetlé hlavičky. Ráda je trhala a zdobila si jimi klobouk.

„Pracuješ pro utiskovatele chudých,“ obvinil ji Valentine pohrdavě, jak se ostatně dalo předvídat. „Pro šlechtu. Pro lovecké psy kapitalistů.“

Marion obrátila oči ke stropu. „Nejsou ani trochu takoví,“ odpověděla. Leveson-Gowerovi vlastně vedli dost prostý a skromný život. Jistě, chování měli dokonalé a ani jedinkrát od nich neslyšela sebemenší nezdvořilou poznámku, nikdo v rodině neklel a nepoužíval neslušná slova. To bylo něco, co se o Valentinovi opravdu říct nedalo.

„Nemají vůbec ponětí o tom, jak žije většina lidí,“ trval na svém.

Marion se mu podívala zpříma do očí. „Ale ano, mají.“ Poslušna nabádání slečny Golspieové brala své nové úkoly a zodpovědnost s nimi spojenou skutečně vážně. Její nová začka,

lady Mary Leveson-Gowerová se teď v důsledku toho čím dál více dozvídala o nejnovějším vědeckém, politickém a společenském vývoji ve společnosti.

„Necítíš se tam jako služka?“ tlačil na ni.

Zasmála se. „No... Služebnictvo v admirálově domě vůbec jako služebnictvo nepůsobí, abych řekla pravdu.“

„Jak to?“ hleděl na ni s údivem.

„Chovají se daleko povýšeněji než celá ta rodina dohromady.“ Bylo to zvláštní, ale pravdivé. Vypadalo to, že ti, kteří pracovali pro Leveson-Gowerovy, si jakýmsi zvláštním způsobem přisvojili jejich společenské postavení. Obzvlášť kuchařka nevynechala jedinou příležitost a všude vytrubovala, jaké má rodina vznešené konexe. Kdykoli Marion procházela na cestě ven nebo do domu kuchyní, zasypávala ji útržky kdejakých klepů. *Jestlipak Marion ví, že sestra lady Rose Leveson-Gowerové je vévodkyně z Yorku? Nevěděla to. A ví aspoň to, že lady Rose říká svojí sestře Buffy?* Bylo jí to jedno. *A zaslechla už Marion o tom, že manžel lady Rose, ctihodný William Spencer Leveson-Gower je pro přátele Prcek?* Tak tohle bylo ale docela vtipné, protože admirál mohl klidně vážit přes metrák. Podle kuchařčina názoru si lady Rose mohla vzít někoho s lepším postavením než velícího admirála v Rosythu. Tomuto se dalo i věřit. Lady Rose byla romantická kráska s oválnou tváří a pletí jako venkovská smetana. Měla elegantní tmavé obočí, úzký rovný nosík a lesklé blond vlasy. Nejnápadnější byly ale její oči, které měly kouřově fialovou barvu.

„No ano!“ trvala na svém kuchařka a vyvalovala vzrušeně oči. „Říká se, že lady Rose dostala více než dvacet nabídek k sňatku! A že se jí dvořil dokonce sám princ z Walesu!“

„Tak to je *vážně* něco,“ zareagovala Marion, které bylo sto procentně jasné, že kuchařce unikne ironie v jejím hlasu. Její

matka, která dychtivě nasávala veškeré informace o tom, co se mezi šlechtou kde šustlo, tohle všechno ale milovala, a tak jí Marion pokaždé vyprávěla všechno, co si zapamatovala. Když Peter odjel, přepadly ji na čas chmury, a to se naštěstí nedozvěděla nic o tom, že ji požádal o ruku! Marion se tedy ulevilo, když viděla, jak se teď šťastně vyhřívá na slunci štěstí, že je její dcera v častém kontaktu s někým, kdo má tak blízko ke královské rodině. Teď už v jejím okolí neexistovala jediná kamarádka nebo sousedka, která by o této blízkosti *s těmi nejlepšími a nejvznešenějšími* nebyla patřičně informována. Dokonce i náhodní lidé ve frontě u řezníka o ní slýchali se železnou pravidelností.

Blízkost k Valentinovi však byla pro její matku mnohem menším důvodem k radosti. Paní Crawfordová byla zcela imunní vůči jeho šarmu, a navíc se jí zajíдалy jeho neomalené způsoby. Petera by v životě nenapadlo, aby se nečekaně objevil bez předchozího ohlášení, nikdy by ji neoslovoval *paní Cé*, a už vůbec by se neodvážil posloužit si bez dovození čímkoli, co zrovna bylo ve spíži. Marion poslouchala její stížnosti a myslela na to, že existuje ještě mnohem víc věcí, které Valentin dělal a Petera by nikdy nenapadly: všechny do jedné byly úžasné. Ještě se mu úplně nevzdala, ale to už teď byl v podstatě jen detail. Když se líbali, našel si rukama cestu pod její blůzku nebo sukni tak snadno, že si toho prakticky ani nevšimla. Dřív nevěřila v lásku; přinejmenším ne v ten typ omračujících emocí, ze kterých se ženě točila hlava, ale teď, když se jí v jeho přítomnosti srdce pokaždé rozbušilo jako splašené, musela přemýšlet nad tím, jestli taková vášeň doopravdy není skutečná. Každou chvíli se přistihla, jak zasněně bloumá po domě a nespokojené matčino bručení po ní stékalo tak snadno jako ony pověstné kapky vody po kachním peří.

„Pořád mluví o pracujících, ale on sám nepracoval ani jediný den ve svém životě.“

I když si Marion myslela vlastně úplně totéž, cítila se povinna jej hájit. „On studuje, matko.“

„Ale jaké má úmysly?“ naléhala paní Crawfordová.

Marion bylo jasné, že odpověď *porazit světový kapitalismus* by nedostačovala. „Matko!“ pokárala paní Crawfordovou. „Píše se rok 1932! Dívky dnes už nepotřebují muže s *úmysly*. Mají svoje vlastní!“

Úmysly, které měl Valentine, by paní Crawfordová stejně neschvalovala. A skutečnost, že neschvalovala ani jeho samotného, je za každého počasí vyháněla na dlouhé procházky do okolních kopců. Tam se jeho úmysly automaticky odkryly samy na prohrátých balících slámy nebo, když je překvapil náhlý přívál deště, v nějaké suché jeskyni. Marion je zatím odrážela; je ale třeba dodat, že stále neochotněji.

Jedno odpoledne si vyšli na piknik po písčité cestě mezi sluncem prohrátými kulatými balvany, mezi nimiž rostl vonící vřes, který se táhl, kam až oko dohlédlo. Cestu lemovaly stříbřité břízy a ohnivě žluté hlodášové keře. Naobědvali se pod blankytnou oblohou, na níž poletovali ptáci a prohřívali si křídla ve slunečních paprscích. Pod nimi se třpytil záliv Firth of Forth; jeho povrch připomínal modré hedvábí, které se vlnilo drobnými vráskami při každém pohybu vzduchu.

„Mám pro tebe dárek,“ oznámil jí Valentine. To Marion překvapilo. To ona byla v jejich vztahu tou, která dávala dárky. Košile, kalhoty, židle ze second handu do jeho pokoje. Sáhl do kapsy saka a podal jí hnědý papírový pytlík, v němž bylo něco tvrdého. „Doufám, že se ti to bude hodit.“ Tvářil se vážně, ale bylo vidět, že přemáhá smích. Marion ze sáčku vytáhla malou knížečku ve světle šedých deskách. *Průvodce etiketou*. „Když

se teď pohybuješ v takových vznešených kruzích, musíš vědět, jakým nožem si můžeš namazat máslo na chleba.“

Marion bylo jasné, že tohle je její malé vítězství, vždyť svoje útoky změnil alespoň v žert. Obrátila několik stránek a zasmála se. „*Džentlmen by nikdy neměl být viděn na pláži v neformálním obleku.*“

Valentine si odfrkl. „Takže jen ve smokingu a v cylindru?“

„A taky tu píšou, že *do dun by se neměly nosit žádné šperky,*“ dodala Marion se smíchem.

„Chraň Bůh! Copak jsi někdy viděla v Blackpoolu někoho s královskou korunkou na hlavě?“

Smáli se jako blázni. „Počkej! Ještě tady. *Nikdo, pokud to není naprostý snob, si o vás nebude myslet nic zlého, jestliže omylem při stolování použijete špatný druh vidličky.*“

„Tak to se mi vážně ulevilo,“ vyprskl Valentine. „Dej mi to. Teď já. Vida, třeba tohle. *Není vhodné mluvit o někom jako o chlapovi nebo chlapíkovi. Člověk se musí vyhýbat slangovým výrazům a bezesmyslným slovním výronům.*“ Valentine se hlasitě rozesmál. „Slovní výrony!“

Marion si od něj knihu opět vzala. „*Téměř všichni znají příběh dvou mužů, kteří spolu strávili dvacet let na opuštěném ostrově, ale vůbec spolu nemluvili, protože si nebyli formálně představeni,*“ četla a utírala si slzy smíchu.

Valentine mezitím vybaloval piknik na velkém plochem balvanu. V ruksaku si přinesli vajíčka natvrdo a limonádu, a když se paní Crawfordová zrovna nedívala, podařilo se jim ze spíže ukořistit i několik kousků koláče. V dobách, kdy k nim chodil Peter, mu často podstrojovala nejrůznějšími sladkostmi, ale Valentinovi by své nadýchané plněné piškoty nikdy nenabídla.

„*Do restaurace vždy vstupuje jako první nejstarší pán, aby pro celou společnost zamluvil stůl.* A tady, počkej.“ Marion

si položila sáček se sendvičem na hlavu a snažila se ho tam udržet. „*Vzpřímený postoj a důstojné chování jsou naprostou nezbytností.*“

Valentine pokynul k balvanu. „Mohl bych tedy madam usadit ke stolu?“

„Ach, jistě, laskavý pane.“

Po obědě se natáhli do vřesu; teplý vzduch voněl a byl opojný jako víno. Když ji Valentine začal líbat, odtáhla se od něj. Dívala se, jak protáhl zklamaně obličej, ale vzápětí se zatvářil překvapeně a napjatě, když viděl, že si rozeplula šaty a svlékla spodní prádlo. Pak se nad něj postavila a protáhla se ve slunečním světle.

Hleděl na ni. „Jsi si jistá?“

S pohledem upřeným do jeho očí přikývla. Ještě nikdy v životě si nebyla ničím jistější.

Když bylo po všem, chvíli jen leželi vedle sebe. Po chvíli Marion pocítila náhlou zvědavost a začala se ho vyptávat na dětství. Pověděl jí, že byl postupně v mnoha internátních školách, ale většinou ho odtamtud dříve či později vyhodili.

„Tvojí matce to nevadilo?“ zeptala se. Ani si nechtěla představovat, co by na něco takového říkala paní Crawfordová.

„Skoro si toho nevšimla,“ odpověděl trpce. „Měla moc práce s tím, jak se se svým druhým manželem poflakovala po Monte Carlu.“

Marion to připadalo jako zprávy z nějakého jiného světa. Vrátila se tedy k tomu, co ji zajímalo nejvíc. „A proč tě vlastně vyhodili?“

Mávnul zapálenou cigaretou, takže její špička na okamžik rudě zažhnula. „Hned ti to vypočítám. Nejdřív jsme odmítli vstoupit do důstojnického kurzu. Pak jsme natřeli sochu krále na červeno.“

„My?“

„Já a Esmond,“ vysvětlil, jako by to jméno všechno vysvětlovalo.

„Esmond?“

„Můj bratranec. Byli jsme ve škole spolu. Tedy aspoň v jedné z nich. To on mě tehdy přivedl ke komunismu.“ Bylo jasné, že Esmonda považuje za svého hrdinu. „Na *Den příměří* jsme vložili do všech modlitebních knížek protiválečné letáky. Ty se pak během dvou minut ticha začaly snášet k zemi a způsobily neuvěřitelný rozruch.“

„To si dokážu představit. Ale proč zacházet do takových extrémů?“

„Protože veřejné školství podporuje a udržuje zastaralé třídní rozdíly,“ zněla jeho odpověď.

Jeho povýšený tón ji provokoval; vypadalo to, že si není ani v nejmenším vědom svých výhod. „To slumy taky,“ odsekla. „Ale z nich se, bohužel, člověk tak snadno nedostane.“

Valentine se opřel o loket. „Nedramatizuj to, prosím tě. Sama pracuješ pro sestru vévodkyně z Yorku.“

„Jen na pár týdnů v létě. Někteří z nás musejí vydělávat peníze, víš? Nedostali jsme všechno na stříbrném podnose.“

„A někteří z nás zase využívají nezasloužené výhody k tomu, aby zvýšili povědomí dělnické třídy. Ty ze sebe děláš rovnostářskou feministku, ale ve skutečnosti patolízalsky posluhuješ šlechtě.“

Zalapala po dechu. „Jak se *opovažuješ*?“

Triumfálně se zasmál hlubokým hlasem. „Jsi tak krásná, když se zlobíš.“

Zamračila se na něj, ale cítila, že měkne. Byl tak neskutečně pohledný! A tyhle hádky měli oba moc rádi. Překulila se

na záda, a když se na ni položil, odstrkovala ho od sebe jen tak napůl.

„A jak vycházíte s Mary?“ vyzvídala s úsměvem tolik obdivovaná lady Rose, když uplynulo několik týdnů. Byl už večer a ona si zavolala Marion do salónu provoněného květinami, které v křišťálových a porcelánových vázách zdobily každou naleštěnou vodorovnou plochu. Lady Rose milovala květiny všech velikostí a odstínů, ale nejvíc ze všeho zbožňovala růže.

„Moc dobře,“ odpověděla Marion a myslela svou odpověď upřímně. Mary byla delikátní dítě se světlými vlasy. Svou křehkou konstituci však více než dostatečně kompenzovala intenzivním zájmem o studium. „Je to velice chytrá dívka,“ dodala.

„Říkala mi, že jste jí vyprávěla o sufražetkách,“ poznamenala lady Rose a pohrávala si s dlouhým perlovým náhrdelníkem.

Marion se na ni dívala a přemýšlela, jestli ji tato informace šokovala. „Moderní ženy musí mít dostatek informací o moderním světě,“ pronesla pevně. „Hovořily jsme o volebním právu a já jsem cítila, že by měla vědět o tom, že její ženy konečně získaly z velké části právě díky aktivitám sufražetek.“

Ve fialkově modrých očích to zajiskřilo. „Vskutku. Vypadá to, že jste ji pro tuto věc skutečně zapálila. Velice přísně poučovala svého otce o principech rovnoprávnosti.“ Lady Rose se melodicky zasmála. „A pochopitelně ji velmi zaujalo i to strašidlo, které obchází Evropou. Namalovala na toto téma několik hrůzu vzbuzujících výkresů.“ Mary skutečně velice zaujal úvod Komunistického manifestu, ačkoli její otázky nesměřovaly ani tak k podstatě dialektického materialismu, jako spíš k tomu, jak to obcházející strašidlo vlastně vypadá. Jako

kostra? „A také mi vyprávěla o těch chytrých vědátorech, kteří v Cambridgu rozbíjejí atom.“

„Ano, o Cockcroftovi a Waltonovi.“ Mary, která měla vědecké sklony, byla tímto nedávným senzačním experimentem, jakož i rychlostí a silou, jež se při něm uvolnily, doslova fascinována. „Neuvažovala jste o tom, že byste Mary poslala do školy?“ zeptala se. Připadalo jí to jako logický krok, jakmile se na podzim sama vrátí na univerzitu.

Teď to ale vypadalo, že konečně pronesla něco doopravdy šokujícího, protože lady Rose užasle vykulila své fialkové oči. Na okamžik byla její krásná oválná tvář doslova zděšená, ale pak se ovládla a znovu nabyla svého obvyklého příjemného výrazu. „Božíčku, to ne, slečno Crawfordová. Myslím, že to opravdu nebude nutné. Já a moje sestry jsme měly jen guvernanku. A všechny jsme se dobře provdaly.“ Lady Rose se na okamžik odmlčela. „Jedna z nás dokonce mimořádně dobře,“ dodala významně.

Marion na lady Rose zaraženě hleděla. Cožpak jí nikdo neřekl, že dobrá partie už dávno není cestou k zajímavému životu? Pokud to tak vůbec někdy bylo... V současné době ženy mohou studovat, budovat si kariéru! Zdálo se, že lady Rose zůstala trčet v době temna.

Asi o týden později ve třídě Mary vzrušeně pozdravila svou guvernanku. „Mám skvělé zprávy, slečno Crawfordová! Zítra přijede tetička Peter!“

Tohle podivné jméno vzbuzovalo představu mužatky v kalhotovém obleku s monoklem. „To je hezké,“ odpověděla. Pak zvedla ze stolu tenký svazek. „Sedí se ti pohodlně? Přečteme si, co budou Alan Breck a David Balfour dělat dál?“ Za chvíli už byly ponořené do knihy *Únos* od Roberta Louise Stevensona.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Královská guvernanta***.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.